

Český zápas

Týdeník Církve československé husitské

Ročník: 103

číslo: 14

2. dubna 2023

Cena: 12 Kč

Jan Žižka, orebité a nový východočeský husitský svaz

„Izraelci se při provádění klatby dopustili zpronevěry. Akán, syn Karmího, syna Zabdího, syna Zerachova z pokolení Judova, vzal něco z věcí propadlých klatbě. Proto vzplanul Hospodin proti Izraelcům hněvem.“

(Joz 7,1)

„I napomínámť ještě všechny pro boží umučení a pro vysvobození jeho svatých pravd k prospěchu věrným v církvi svaté, a zlým a nevěrným kacířům ke zkažení, s pomocí boží abychom se sešli nyní mezi hody, nyní v středu s Veliké noci do Brodu tudíž Německého, kdež jsme zhrěšili, abychme na témž místě pokání učinili ...“

(František Šmahel: Jan Žižka z Trocnova.
Praha 1969, s. 228, svolání sjezdu do Německého Brodu)

„...aby ten vzatek a ty kořisti sneseny ... a na hromadu sklady byly ... A k tomu, aby byli vydáni a voleni starší ze všech obcí, panských, rytířských, městských i robotěncuov, aby věrně způsobili, ty věci chudým i bohatým a spravedlivě, jak na koho sluší, rozdány a rozděleny byly, aby nižádný sám sobě nebral ani co kdo zachoval. ... k tomu takovému chtěli by popraviti, k jeho hrdlu i k statku, buď kdož buď, žádných osob nevynímajíce, jakožto ke zloději božímu a obecnému, jakož se jest stalo Achanovi (Akánovi, pozn. aut.) ...“

(František Šmahel: Jan Žižka z Trocnova.
Praha 1969, s. 231–232, tzv. Žižkův vojenský řád)

V roce 1423 svolal husitský hejtman Jan Žižka sjezd svých východočeských přívrženců na 7. a 8. dubna do Německého Brodu. Úryvek z jeho svolávacího listu je obsažen ve druhé citaci na počátku našeho příspěvku. V letošním roce uplyne od této události 600 let. Abychom pochopili, proč Jan Žižka z Kalicha, legendární vojevůdce husitské revoluce, tradičně spojovaný s polním vojskem jihočeského Tábora, zaměřil svoji pozornost na východočeské husity, musíme zodpovědět několik otázek.

Proč si Žižka jako místo sjezdu vybral právě Německý Brod? Když v prosinci roku 1421 ovládl král Zikmund Lucemburský s uherským vojskem Moravu, pokračoval ve svém tažení do Čech. Zde pak donutil spojené vojsko pražanů a táborů vedené Janem Žižkou k ústupu a obsadil Kutnou Horu, kterou pražané získali při své dubnové ofenzívě. Na počátku roku 1422 však Žižka posílil své vojsko a ke Kutné Hoře se vítězně vrátil.

Dokončení na str. 3

Vyhlášení veřejné sbírky na obnovu sboru

V malebné obci Straškov, blízko hory Říp, stojí chátrající malý sbor naší církve. I když je u hlavní silnice, procházející obcí, snadno byste ho minuli. Krčí se mezi velkými stromy pod úrovní silnice u potoka. Současný stav sboru je bídný. Nefunkční a bez elektřiny byl už před 22 lety, když jsem se stala farářkou. Zasklilí jsme rozbitá okna a staráme

se alespoň o venkovní prostor, který jsme zbavili náletových dřevin a udržujeme tam posekanou trávu. Dlouhé roky si slibuji, že s tímto stavem něco udělám, ale svou energii jsem zatím věnovala opravě fary v Roudnici nad Labem. Před několika měsíci z průčelí sboru spadl i původní dřevěný kříž. To byla pro mě poslední tečka, kdy jsem si řekla, že už se musí něco stát.

Dnes jsem ráda, že vám mohu oznámit důležitou změnu. S radou starších v Roudnici nad Labem jsme založili veřejnou sbírku na rekonstrukci sboru. Věříme, že se nám napříč republikou podaří vybrat potřebné finance, aby byl sbor opraven a znovu otevřen veřejnosti. Sbor byl postaven svépomocí v 50. letech, což je už samo o sobě unikátní a zaslouží si naši pozornost. V kronice z roku 1957 jsem o sboru našla tento text: „V lednu 1957 bylo rozhodnuto odbourat větší část staré přízemní budovy a ze zbytku vystavět sbor. Plány vypracoval Vladislav Sismilich ml. a po příslušných povo-

Z Husova sboru v Sokolově

Kdo je největší?

Přišli do Kafarnaum. Když byl doma, ptal se jich: „O čem jste cestou uvažovali?“ Ale oni mlčeli, neboť cestou se mezi sebou dohadovali, kdo je největší. Ježíš usedl, zavolal svých Dvanáct a řekl jim: „Kdo chce být první, buď ze všech poslední a služebník všech.“ (Marek 9,33-35)

Svým způsobem to musel být legrační pohled. Parta dvanácti otrhanců se zaprášenými nohama se cestou po Galileji dohaduje, kdo z nich je king a kápo, kdo má největší zásluhy v očích Mistra, který zřejmě co do úboru s nimi vizuálně splývá a nevypadá jako typický guru, co prodává instantní spásu v navoněném balení. „Pán si mne povolal jako prvního!“ „Já jsem kvůli němu zanechal živnosti celníka!“ „Tebe si možná povolal dřív, ale já jsem tvůj starší brácha, a proto dostanu klíče od království nebeského, kiš kiš! Ty utřeš nos a jestli nepoprosíš, neodemknu ti!“

Ježíš nezakazuje učedníkům jejich touhu v něčem vyniknout, ale v ambicích je usměrňuje a produchovuje, aby se přetavily v dobro pro ně samotné a hlavně pro ostatní. Nezdravá ctižádostivost, panovačnost a papalášské manýry nepatří do kruhu Ježíšových přátel, kteří si vždycky budou rovni v lidské důstojnosti, neboť sdílejí tentýž Boží obraz a božskou jiskru ve své duši. Liší se v konkrétních úkolech, v náplni služby, ve stupni odpovědnosti za svěřené společenství, všichni ale musí přijímat jedni druhé jako milované syny a dcery jednoho Boha, který svou lásku nikomu neupírá a nikoho v ní neupřednostňuje.

Božími vyvolenými jsou v Kristu všichni, jimž se stal Kristus cestou, pravdou i životem. Není a nikdy nebude nic většího než skutečnost, že jsme Božími dětmi a sourozenci Ježíše, Božího prvorozeného. Takže kdo je největší? Každý, kdo v tu skutečnost uvěří, pochopí ji a vědomě přijme. Ani prezident či král, biskup či patriarcha není víc než dítě Boží, kterým je i bezdomovec, vězeň a prostitutka. Právě lidé, co ztratili svou důstojnost, svobodu, zdraví či domov, anebo se jim rozpadly vztahy a nedokážou se mít rádi, potřebují, abychom jim pomohli znovuobjevit jejich vyvolení k lásce a ukázali jim, že také mají své místo ve veliké rodině Božích dětí. A to nelze jinak, než v duchu evangelia: první se stanou posledními, aby se poslední mohli stát prvními. Až se Boží plány dovrší, nebudou však jedni „nahore“ a druzí „dole“. Vždyť Kristus je vtělená Plnost, zosobněná Jednota. Ve svém srdci propojuje první s posledními, neboť On je zároveň první i poslední, počátek i konec, alfa i omega.

Lukáš Bujna

leních bylo přikročeno v březnu 1957 k bourání staré budovy a k nové stavbě... Celá stavba musela být důkladně odizolována, poněvadž několik metrů od budovy teče potok. Pracovalo se hlavně brigádnicky, zdarma. Jen výjimečně byla žádána mzda. Sbor byl otevřen 22. 9. 1957 bratrem biskupem Dr. Miroslavem Novákem za účasti duchovních z okrsku. Nese název: Sbor Jana Amose Komenského. Celkem bylo na stavbě odpracováno 3 026 brigádnických hodin. Na darech vybráno 4 949,- Kčs...“

Budeme rádi, když se zapojíte do sbírky a společně tak budeme moci sbor obnovit. Někteří pamětníci, kteří sbor budovali, stále žijí a myslím, že si zaslouží, aby jejich dávné úsilí nepřišlo nazmar. Účet sbírky na opravu sboru je 2502403802/2010.

Lenka Selčanová

Stavba budoucího chrámu v nás jako duchovní cesta

Ukázka z eseje Ludmily Peřinové inspirované uměním života Otokara Březiny (1868 - 1929) a Františka Bílka (1872 - 1941).

„Milý Mistře, jdu osamělý jako Vy. Bloudí někteří mým dílem jako podél řeky, zaujati rytmičkým tepem vln, ale k místům, odkud prýští, a k jejímú ústí, kde se vlevá do věčného moře, nedocházejí.“

Tato slova napsal Otokar Březina na samotném počátku duchovního přátelství s Františkem Bílkem roku 1900. Pro sebe v nich nalézám posilu a cítím vděčnost. Aniž bych se v nejmenším chtěla přirovnávat k velkému mistru, obdobný pocit občas zažívám, když předcítám ze své poezie. „Příjemná melodie mluvy...“ nebo „Máš hezký hlas, uklidňující...“ – řeknou někteří. A od těch, kdo si mé verše odnesou i s knížkou domů, mám obvykle příliš málo

zpětné vazby. A tak jdu ruku v ruce se svou tvorbou osaměle dál, ale přesto doufajíc, že tu a tam se nějaký potápěč ponoří hlouběji do oné řeky (v níž plují i slova Březinova) a v mých drobných kamíncích a mušličkách roztroušených u dna postřehnou odlesk mozaiky ze zdi „budoucího chrámu v nás“.

Vypůjčuji si toto sousloví z myslitelského konceptu Františka Bílka. „Budoucí chrám v nás“ je vize

Dokončení na str. 3

Budiž tma!

Ano, za určitých okolností je nám třeba víc tmy než světla. Třeba aby se člověk lépe vyspal. Nebo aby noc byla nocí, jak má být - s oblohou posetou hvězdami. A právě takové nebe nám chybí. Atmosféra je znečištěna světelným smogem, hvězdáři nemohou pozorovat, a my, normální smrtelníci, nemáme nad čím žasnout.

Letos 4. března se v ostravském planetáriu konala konference Proměny noci. Setkali se zde astronomové, ekologové, biologové i lékaři, filosofové i ochránci netopýrů. Stěžovali si, že veřejné osvětlení často zbytečně svítí do nebe místo na zem, že nevhodné spektrum pouličních lamp láká noční hmyz a předčasně probouzí ptáky. Došla řeč i na ono hvězdné nebe, jež nás tak fascinuje krásou vesmírného řádu, kterou ale dnes jen vzácně spatříme v celé nádhře. Astronomové, profesionální i amatéři, jsou možná blázní. Ale jejich aktivistům se kupodivu daří přesvědčit úřady, že stojí za to se světelným znečištěním něco udělat a zachránit alespoň někde ještě kousek tmy. Ve světě vznikají „parky tmavé oblohy“, kde se cíleně udržuje přirozená noční tma. I u nás už jsou vyčleněny tři „oblasti tmavé oblohy“ - v Jizerských horách, na moravsko-slovenském pomezí Beskyd a v manětínské oblasti mezi Plzeňským a Karlovarským krajem. Další se připravují. Najdou se nadšenci, kteří se vydávají za opravdovou tmou, za pohledem na hvězdami poseté nebe, jaké mladší generace nikdy neviděly.

Kdysi prostá víra umísťovala na nebesa Pánaboha i se zástupy andělů a svatým Petrem u nebeské brány. Tato víra dostávala trhliny už od přelomu středověku a novověku, kdy dalekohledy začaly z nebe dělat „jen“ oblohu a rodící se vědecké teorie nahrazovaly nadpřirozenou sféru „pouhým“ vesmírem. Definitivní ránu naivnímu nebi zasadil Sputnik a Gagarin. Víra se přes to přehoupala, vymanila se z dětinských pověr a pracuje s vyspělejšími představami. Ale hvězdné nebe, i kdyby mělo být jen poetickým znamením Božího majestátu, nám přesto schází.

V březnu vstoupila v platnost norma ministerstva životního prostředí, která má snížit dopady světelného smogu na veřejnost i přírodu. Radí městům a obcím, jak mají nastavit lampy veřejného osvětlení, aby efektivně svítily tam, kam mají, a ne lidem do oken, do přírody nebo na oblohu. Zmiňuje i nevhodně nasvícené kostely a památky, kdy reflektory míří vzhůru. Průmyslové objekty, dopravní tepny, sklady a obchody, ale i soukromé domy jsou často nasvícené zbytečně a špatně. Kolik by se ušetřilo drahocenné energie, kdyby se svítilo rozumně!

Že člověk potřebuje světlo, ale i tmu, instinktivně víme. Dokonce tušíme, že dobrý spánek posiluje naše zdraví. Elektrifikace a moderní osvětlovací technika nám zásadně změnila život. Prodloužení denní aktivity právem pokládáme za pokrokovou vymoženost. Ale platíme za ni poruchami svých biologických rytmů, jež se ustavily v přirozeném střídání dne a noci, světla a tmy, různých fází a typů a přechodů světla a tmy. Tělo a psychika funguje setrvačně. Dá se na chvíli ošidit umělými bludičkami, ale je to na dluh. Vyplatí se zjišťovat u odborníků, jaké vhodné osvětlení bychom měli doma používat, v závislosti na době a činnosti. Byli jsme nedávno přinuceni odpovědně uvažovat o úsporách. A je to dobře. Chytré řešení ušetří, a přitom nesníží kvalitu života. Je v tom i morální apel. Važme si světla, ale dávkujme si je cíleně. A buďme vděční za tmu, má v našem světě a životě hluboký smysl. Vypněte, co svítí zbytečně. A nemířte nadarmo Pánubohu do oken...

Vladimír Šiler

Z kazatelského plánu

6. neděle postní - Květná

**Hosanna Synu Davidovu! Požehnaný, který přichází ve jménu Páně!
Král izraelský! Hosanna na výsostech!** (Matouš 21,9)

Evangelium ke kladení ratolestí: Matouš 21,1-11

První čtení z Písma: Izajáš 50,4-7

Tužby postní:

2. Aby nám dal sílu sebe sama zapřít, svůj kříž pokorně nést a Krista následovat, modleme se k Hospodinu.

3. Aby upřímným pokáním a vnitřní očistou si naše srdce proměňoval, modleme se k Hospodinu.

Modlitba před čtením ze sv. Písem:

Bože Vykupiteli, ve své nekonečné lásce jsi nám poslal svého Syna. On vzal na sebe naše lidství. Svou obětí z nás sňal hříchy a ukázal nám příklad veliké pokory. Dej, abychom se nebáli jít cestou kříže a sdíleli s ním i slávu jeho vzkříšení! Svým svatým Duchem nás osviť, ať slyšíme slova Ježíše Krista, našeho Pána. Amen.

Druhé čtení z Písma: Filipským 2,5-11

Evangelium (Pašije): Matouš 26,14-27,66

Verše k obětování: Žalm 69,21-22

Verš k požehnání: Matouš 26,42

Modlitba k požehnání:

Bože Vykupiteli, dej, ať přijímání duchovního pokrmu a nápoje posilní naši víru v jistotě, že máme spásu ve smrti a vzkříšení tvého Syna Ježíše Krista, našeho Pána. Amen.

Vhodné písně: 239, 240, 326, 327

Křesťanská meditace v pojetí přírodních a exaktních věd

Čtenář si pod pojmem křesťanské meditace zpravidla představuje druh osobního svědectví, přípravy nebo předehry k osobní modlitbě, rozhovoru se svým Stvořitelem, tedy otevírání dveří do svého ryze vnitřního, individuálního společenství v duchovním světě.

Téma dnešního článku má ale širší a mnohdy neurčitelné hranice. Meditace a její uplatnění totiž vzájemně, oboustranně organicky proniká z domény duchovní, sakrální do oblasti racionální. Proces je to dvoustranný, tedy jakási hyperlinka mezi oběma světy.

Abychom se zorientovali v počátcích západního myšlení, ze kterých duchovní meditace vzešla, zahledme se na okamžik do starověkého Řecka, do doby 4. stol. př. n. l., ve které působil pedagog, filosof, politik a matematik Platón a rozvinula se jeho škola a filosofický pohled. Jeho vnímání světa a jsoucna vychází z dualistického pojetí jako světa vnímatelného smysly a světa idejí, ve kterém nejvyšší ideou a smyslem bytí je idea dobra, jako konečného cíle existence.

K jeho nejvýznamnějšímu posluchačům náležel Aristotelés, jenž se však od Platóna ve svém vnímání jsoucna odlišoval. Zatímco Platón i ve svém dualismu byl myslitelem univerzální jednoty pravého poznání a nejvyššího dobra, Aristotelés vychází ze třídění a rozlišování. Platónovým prototypem bylo číslo, geometrický útvar, jako potvrzení jsoucnosti. Pro Aristotela byla to živá bytost, která se rodí, zraje, zdokonaluje a umírá. První vycházel z principů matematických, zatímco

druhý z věd přírodních, empirických. On také věděl, že lidské myšlení je omylné, proto se potřebuje řídit zákonitostmi usuzování, logikou.

Nahlédáme do těchto myšlenkových proudů starověkého Řecka, protože jsou významné při vzniku spisů křesťanských autorů a církevních otců. Vždyť Janovo evangelium je bohaté na řadu myšlenek vycházejících právě z Platóna.

Studium Aristotelových spisů se rozvinulo na Blízkém východě a v Egyptě, kde tamní východní církevní otcové přeložili jeho spisy do arabštiny ještě v době, kdy nastal v provinciích Říma kulturní útlum a doba úpadku charakteristická pro raný středověk, zatímco arabský svět se rozvíjel v kulturním obrození. Přes arabské překlady se postupně Aristotelův odkaz navracel do Evropy. Přes různé zákazy římských církevních autorit se začal prosazovat na evropských univerzitách. Zásahu o to měl nepochybně veliký znalec jeho díla, Tomáš Akvinský, který je doplňoval křesťanským pohledem Augustinovým.

Akvinského výklad byl filosoficky a pedagogicky promyšlený a dal tak základ scholastice, takže ovládla vysokoškolské katedry po několik století. V té době na univerzitách vedly fakulty teologické všem vysokoškolským stolicím; přírodní, empirické racionální vědy stály v pozadí. Ačkoli nedocházelo často ke zjevnému potlačování empirických a exaktních nauk, byly zanedbávány i neznale kritizovány, zájem o jejich studia byl pramalý. Ve velké většině se evropskému

myšlení před příchodem renesance a humanismu uchovaly jen z arabských překladů, přenosem z arabské kultury v době jejího rozkvětu.

První nezávislé snahy o racionální popisy přírodních jevů projevil např. theolog, františkánský filosof a pedagog, působící krátce na univerzitách v Oxfordu a Avignonu, W. Ockham (~1287-1347), pronásledovaný pro své neortodoxní názory autoritami římského papeže.

K filosofické a logické konsolidaci v době renesanční docházelo v souvislosti s novými objevy od 15. stol. v geografii, matematice, lékařství, přírodních naukách a alchymii. Jeho hlavními proponenty se postupně stali Erasmus Rotterdamský, Francis Bacon a posléze Isaac Newton. Od nich se další linie renesance a humanismu ve filosofii přírodních nauk rozbíhají v bohatém větvení.

Je pozoruhodné, jak časté bylo uplatnění duchovní meditace u vynálezců a objevitelů v časech pozdní renesance, kdy se jednotlivé přírodní vědy postupně oddělovaly od předchozí „philosophiae naturalis“. Jen namátkou zde uvádím jména osobností ze 16. - 18. stol., které se hlásily k přínosu duchovní meditace jako inspiraci při svých objevech, anebo jsou o nich zachovány takové záznamy. J. Napier, objevitel logaritmu; W. Harvey, lékař a objevitel krevního oběhu; R. Boyle, irský filosof a chemik, objevitel zákonů plynného skupenství a proponent experimentální chemie; C. von Linné, švédský lékař, botanik a autor rostlinné nomenklatury; J. Priestley, kněz a objevitel několika chemických prvků.

Pokračování na str. 3

Nad Písmem

Vstříc utrpení

Tradičním textem Květné neděle je text o vstupu Ježíše do Jeruzaléma, o jeho cestě vstříc smrti, o které věříme, že je smrtí zástupnou, smrtí vykupující, smrtí dávající naději všem smrtelníkům. V našich sborech čteme nejen tento text, ale také již Kristův pašijový příběh v různých verzích, letos podle evangelia Matoušova, je to tedy mimořádně dlouhé čtení zahrnující tyto perikopy: Úmluva Jidáše a velekněží, Příprava velikonoční večeře, Označení zrádce, Ustanovení večeře Páně, Rozhovor cestou do Getsemane, Modlitba v Getsemane, Zatčení Ježíšovo, Ježíš před radou, Petrovo zapření, Jidášův konec, Ježíš před Pilátem, Vysměch vojáků, Ukřižování, Ježíšova smrt, Pohřeb Ježíšův. Ježíš byl milován i nenáviděn, byl přijímán i odmítán, jeho učení bylo nasloucháno i posmíváno nebo ignorováno. Touto cestou jdou i jeho následovníci, cestou milovanosti i nenáviděnosti, přijímání či odmítání, cestou, na které jedni otevírají uši i náruč, druzí se vysmívají či obrazejí zády.

Tak jako za zády Ježíše bylo hledáno, jak ho zničit, tak jako v tichosti bylo nalezeno řešení, jak ho dostat před soud, tak jako Ježíš byl zrazen jedním ze svých přátel, tak jako Ježíš zažil bázlivost svých obdivovatelů, kteří ho skutečně milovali, tak jako Ježíš zažíval úřední zbabělost Pilátovu i zbabělost vojáků, kteří si dovolovali na bezbranného

odsouzeného, tak muži a ženy krácející ve slépějích Kristových mnohdy zažívají totéž: nenávisť, vytlačování na okraj, perzekuci, věznění i popravu.

Příběh Ježíšova utrpení není ovšem jen archetypickým příběhem lidského utrpení, ale i příběhem o Boží lásce jdoucí na nejzazší mez sestoupení, na sebeobětující se sebeponížení z nezištné lásky.

Z našeho lidského pohledu se zde odehrála křivda, nebetyčná křivda, na svatém člověku, který nikdy nikomu neublížil, který uzdravoval a zastával se opovržených. Ale v tom člověku trpěl Stvořitel vesmíru, tedy ten, který stvořil zázrak lásky nebo možná vtiskl do svého stvoření to nejzákladnější, co je jeho podstatou a co my máme možnost (či povinnost?) odrážet – lásku.

Je to věci víry, nelze to dokázat, že v Ježíši jednal Bůh sám. Je věci víry, že láska je to nejzásadnější, co v životě máme. Je věci víry, že v Kristu a skrze Krista se prolomuje věčnost i do našich životů.

Je věci víry, že tento příběh nekončí pohřbem muže, Ježíše z Nazareta, že dokonalý život zvítězil nad smrtí a tak i nad všemi, kteří ubližují, nad všemi zlými, nad všemi, kteří strhávají do nicoty všechnu krásu světa. Tu víru a Boha samého oslavíme na den vzkříšení. Je to svátek vysvobození.

Tomáš Novák

Bože, chraň nás,

před naší zbabělostí, před naším strachem, před naší nedověrou, před naší neláskou.

Chraň nás, abychom nebyli těmi, kteří se druhým posmívají, vytlačují je na okraj, odmítají jim naslouchat, těmi, kteří plivou na druhé za zády jedovatou slinu pomluv.

Kristův sebeobětavý příklad bezmezné lásky ať nás proměňuje

ve skutečné následovníky a naplnitele tvého stvořitelského záměru. Amen

Křesťanská meditace...

Pokračování ze str. 1

kých elementů; C. W. Scheele, švédský farmakolog, objevitel řady prvků a syntéz chemických sloučenin...

Z českých postav doby barokní premonstrát P. Diviš, objevitel bleskosvodu; T. A. Kuntz, skladatel, konstruktér a vynálezce řady hudebních nástrojů doby barokní; jezuité Š. Boruhradský, vodohospodář a architekt; Jiří Camel, farmaceut a botanik, oba působící mnoho let v Mexiku. Konečně Josef Božek (parostroj); matematik A. Peřina a anatom, fyziolog a filosof prof. J. E. Purkyně.

Hovoříme-li o křesťanské meditaci, máme na mysli meditaci duchovní, jejímž centrálním bodem je náplň christocentrická, vnímaná vztahem ke Kristu, jeho zvěsti, jeho duchu; v současné západní společnosti přijímaná více v jejím lidském etickém rozměru jako zvěstovatele a učitele univerzální, všelidské morálky. Nevnímejíme ji pohledem jednostranným, spoutaným konfesemi, theologickými poučkami, nadčasovým pojetím dogmat a doktrin; naopak, má pestrou a bohatou aplikaci. Vybízí k ní již Písmo (Ž 119,97; 148; Joz 1,8).

Slovo *meditare* má původní význam přemítat. Obraceli se k ní nejen středověcí mniši a pouštní otcové; hermité, kteří zařazovali meditaci jako úvod k modlitbám, když nabývali pocitu, že prostá lidská

slova při modlitebním setkání se Stvořitelem nepostačí. I Mistr Jan Hus naznačoval v Postile cenu meditace (kázání v 'letní' části souboru MZK). Také ze spisů Chelčického poznáváme, jak se k meditaci upínal. Principem a účelem meditace je odklon od rozptylujících vlastních myšlenek a obrazů. Proud vlastních myšlenek se uzavírá a otevírá se Boží působení na nás a v nás. Nastává pocit přebývání v Boží přítomnosti. Benediktinští myslitelé používali velebný příměr, že jde o kontemplativní modlitbu srdce.

Duchovní meditace láká pro převzetí různých meditačních technik také z exotických náboženských skupin, zejména východních, kde se duchovní meditace vyvíjela po několik tisíc let. Její přebírání do západního myšlení nebývá ale vždy šťastné. Přispívá k tomu řada okolností, související s dlouholetým odlišným kulturním vývojem jednotlivých národních (původně kmenových) společenství, způsobem života a pravděpodobně i specifickými genetickými zvláštnostmi.

Jako typický příklad lze uvést např. zavádění mantry z dálněvýchodních náboženských věr do duchovních soustředění atlantického světa.

Proponenti mnohdy využívají dávných textů biblických, ať již originálů nebo přeložených do zaniklých jazyků Předního Východu k nacházení atraktivních slov, která mají sloužit jako vhodné mantry.

Tím ale zaměňují a degradují smysl duchovního a kulturního dědictví biblického poselství. Záznamy textů knih Písma sloužily již v nejstarších synagogách a jejich rabínských učilištích posluchačům, aby vždy vycházeli z textů knih Písma za pomoci metod jejich výkladu ke vzájemné diskusi. Tak činili i židovští mystikové. Celé sepsání Talmudu vycházelo z výkladů a interpretací textů Starého zákona za pomoci vzájemných diskurzů, přemítání na daná témata, nikoli jako melodické přemílání nedobře pochopených slov. Nesnižují tak ale účel a poslání manter...

Na závěr bude vhodné uvést několik myšlenek, které zaznamenal ve svých spisech francouzský myslitel, geolog, kosmolog, paleontolog a pedagog, také jezuitský kněz Teilhard de Chardin, konzervativními činiteli církevní hierarchie po mnoho let pro své ideje znevažovaný a odsuzovaný. Významný pro 20. stol. jako filosof, který spatřuje vědecké poznávání vesmíru a světa v nedílné jednotě se spiritualitou křesťanského pojetí: „Nejsme lidské bytosti, poznávající duchovní zkušenost, ale bytosti duchovní, objevující zkušenost lidskou... Zkoumání je nejvyšší forma zbožňování... Podstata hmotná je duch, tak pomalu se pohybuje, abychom jej byli schopni spatřit... Potěšení je neomylný znak přítomnosti Boží...“

Slavomír Pícha

Stavba budoucího chrámu v nás...

Pokračování ze str. 1

vysoce realizované duchovnosti lidské duše (resp. lidského společenství). Na cestě za touto kvalitou může vydatně pomoci taková umělecká tvorba, která se svou podstatou upíná k nejvyšší Podstatě. Skrze ni tvůrce zdokonaluje a posvětčuje nejen sám sebe, ale vede a pozdvihuje i ty, kteří umělecké dílo vnímají. Avšak jen za předpokladu, že mu porozumějí, dešifrují jeho poselství, otevřou svá srdce a ponoří se do oné „řeky“... Ti nejpovolanější pak v jejím proudu hledají své místo a nasedají na vlastní loďku opravdově a hluboce žité osobní spirituality.

Pomáhám si metaforami. Díky nim bývá vyjadřování snadnější i přesnější než rádoby exaktní definování téhož principu slovníkem psychologie tvořivosti, estetiky i dnes oblíbené problematiky seberozvoje. Navíc básnivý jazyk postihuje i onen neuchopitelný duchovní parametr, o který ve výše zmíněném typu umělecké tvorby jde. Jde o TO, „odkud řeka prýští“ a kam „se vlévá“, jde o doteky „věčného moře“, v němž pokročilá duše tuší své bytostné existenciální zakotvení. Umělecká tvorba byla pro **Otokara Březinu** životní poutí i duchovní cestou. Básník ve svých dopisech už několik let před prvním osobním setkáním s Fr. Bílkem napsal: „*Nechám nic od života, poněvadž můj život mi nepatří. Patří umění, jehož jsem nedokonalým médiem... Jsem básníkem světél, tónů a tajemného*

života, jenž dýchá z věcí. A stínů a smrti.“ „*Umění u mne jest kultem... Chci vysoké... umění pro vyvolené. O dav a zábavu davu ať se stará, kdo chce. Po tom mi nic není. Nikdy mne neuráží, slyším-li Vaším básním je těžko rozumět... Vaše umění je neúčinné, nepovzbuzuje... k činu. Je zbytečné... neujmě se v širokých vrstvách. Netkne se mne to. Píši pro své bratry, pro ty, kteří cítí a smýšlejí jak já... A těm dám chvíli sladkého pocitu, který vznikne, uletí-li duše z želez a pout, volná, dýchající všemi paprsky... vůněmi, barvami, tóny, touhami a bolestí. Neboť i bolest v umění, zachycená zbožně a vroucně, je sladkou.*“

Během příprav sbírky Ruce (kterou Bílek vybavil svými kresbami a roku 1901 vydal) Březina napsal: „*Umění jest mi jazykem, jímž duše vyslovuje svůj úžas z kosmu, do něhož jest zajata, svou bolest a kajcnost, extasi své modlitby a naděje a sladkost mystického objetí všech nesčíslných bratří...*“ Citovaná slova dokládají, že již na počátku tohoto tvůrčího vztahu měl básník spontánně velmi blízko k ideám, jež Bílek zobrazil v konceptu „Stavby budoucího chrámu v nás“ a vyslovil ve stejnojmenném traktátu vydaném tiskem roku 1908. Myšlenková spřízněnost ovšem vyvěrá i z názvu Březinovy sbírky Stavitelé chrámu vydané již v roce 1899. Ústřední rozsáhlá stejnojmenná báseň obsahuje mnoho společného s vizemi Františka Bílka, což mohu ilustrovat na následujících výňatech:

Viděli jsme zástupy nesčíslné.

Ponurou majestátností věcí kráčeli smutní. Cizí byly si duše, jak by každá z jiného světa po tajemném ztroskotání zachránila se na zem.

I snily o svých ztrátách.

...

Mezi nimi šli stavitelé tvého chrámu.

Ti jedini ze všech

poznávali se znamením.

Jako slib jiných nebes a země

viděli hrůzu a nádheru věcí.

V plnosti nesčíslných forem

cítili prvotní napětí

tvého tvůrčího dechu,

jež jako Eliášovo světlo ze všech

nejvyšších linií krásy se jiskří...

...

Výkopením tajemné viny

byla jim bolest a práce.

Jistotou cesty vnitřní radost,

nepohnutá, bílá a silná jako slunce,

jež, třeba neviditelné

uprostřed bouře a noci,

dle věčného zákona vládne zemi.

...

K milionům trpících bratří bylo

poslání jejich

jako k najmutí dělníků k stavbě...

Stavitelé „duchovnosti“ – tedy „chrámu v nás“, ti, kteří již prohlédli a jsou ve spojení s Duchem, vnášejí do šerosvitu pozemského pachtění světlo a smysl. Jsou našimi bratry a zároveň našimi služebníky, neboť nás vedou, jsou nám příkladem, slouží vysokému cíli, a proto k němu ukazují směr i ostatním.

Ludmila Peřinová

Jan Žižka, orebité...

Dokončení ze str. 1

Následující ústup Zikmundova vojska se změnil v útěk. Část jeho bojovníků našla útočiště v Německém Brodě, ale husité vzápětí toto město oblehli. V průběhu vyjednávání o kapitulaci část husitů pronikla do města a boj se změnil v masakr Zikmundových bojovníků i měšťanů. Velké vítězství získalo pachtu' porušení zásad čestného boje. Žižka chtěl po roce své vojsko pokáním očistit na místě, kde zhrěšilo, a získat tak pro ně opět Boží přízeň.

Proč se Žižka zaměřil na východní Čechy? Na pomezí východních Čech si již od roku 1421 budoval svůj hrad Kalich. V této oblasti se také od počátků husitské revoluce ustavilo bratrstvo orebitů, které přijalo jméno starozákonní hory Oreb v palestinském pohoří Sinaj. Orebité přenesli toto jméno i na vrch nacházející se východně od Hradce Králové. Právě zde se v dubnu 1420 ustavili a zároveň ovládli Hradec. Jejich duchovním vůdcem byl kněz Ambrož. V roce 1423 byli ovšem husité ve východních Čechách znepřáteleni s Čeněkem z Vartenberka, a zároveň se obávali vpádu polského vojska. Na konci března 1423 totiž uherský a polský král uzavřeli v Kežmaroku spojeneckou smlouvu, zaměřenou proti husitům. Když tedy Jan Žižka svolal své východočeské přívržence k jednání, setkaly se jeho listy s odpovídajícím ohlasem.

Dalším důvodem Žižkových tehdejších aktivit byl rozchod s jihočeským Tábořem. Na přelomu let 1422 a 1423 totiž vyvrcholily jeho rozpory s tábořskými hejtmany i kněžími. Shledal, že další tábořští hejtmani se snaží získat větší nezávislost na jeho vrchním velení a kněží uplatňují víc vlivu na správu tábořské obce, než jim podle Žižky náleží. Rozhodl se tedy ve východních Čechách vybudovat novou obec Božích bojovníků...

V době svolání sjezdu stál v čele orebského bratrstva hejtman Diviš Bořek z Miletínka, který udržoval spojenectví s pražany. Bořka vynesl na vedoucí místo zásah knížete Zikmunda Korybutoviče, který v čele husitské Prahy zastupoval zájmy litevského knížete Vitolda v diplomatické hře o českou korunu. Korybutovič totiž v Hradci Králové jako Vitoldův zmocněnec odstranil z vedení města radikální stoupence kněze Ambrože. Po uzavření spojenecké smlouvy v Kežmaroku byl však sám Vitoldem odvolán.

Ve vzniklém mocenském vakuu Jan Žižka dále rozvíjel svůj plán. Orebité, shromáždění na sjezdu v Německém Brodě, nejprve asi při společné bohoslužbě činili pokání umocněné připomínkou Kristovy oběti v době velikonočních svátků. Očištění od hříchů pak v očekávání obnovené Boží přízně plánovali pod Žižkovým vedením další postup proti Čeněkovi z Vartenberka. Následující tažení proti Čeněkovi bylo úspěšně zakončeno 20. dubna porážkou jeho vojska v bitvě u Hořic. To však byl jen počátek, po němž následovaly další Žižkovy kroky. V době nepřítomnosti Bořka z Miletínka, který se právě zúčastnil tažení jiných husitských vojsk na Moravu, provedli v Hradci Králové příznivci Žižky a kněze Ambrože převrat, a zároveň z města vypudili Bořkova zástupce Jetřicha z Miletínka. Scéna tak byla připravena pro dovršení Žižkových záměrů. Dříve se však musel vyrovnat s destabilizací rovnováhy mocenských sil v husitských Čechách, kterou obsazením Hradce vyvolal.

Rozzuřený Bořek okamžitě přerušil moravské tažení a spolu s posilou z řad pražanů se vrátil k Hradci, aby v něm získal vládu zpět do svých rukou. Tato akce však skončila Bořkovou porážkou u Strauchova dvora před Hradcem. Žižka pak ovládl některá další města, patřící do té doby k pražskému svazu, a ustál i protiofenzívu pražanů, při níž byl načas obležen v Čáslavi. Osvědčil tak sice opět své vojevůdčevské schopnosti, ale mnozí kališníci šlechtici ho proto obvinili ze zrady spojenců, když způsobil, že se poprvé do bratrovražedného boje dostaly dva husitské svazy.

Jan Žižka zjevně obětoval část své dobré pověsti, aby mohl dobudovat nový východočeský svaz. Někdy na podzim roku 1423 byl sepsán dokument, který signovali jeho významní členové. Nepřesně se nazývá „Žižkův vojenský řád“. Fakticky se jedná o ustavující zápis, obsahující programové prohlášení a kázeňský řád nového východočeského svazu. Svaz se tu hlásí ke čtyřem pražským artikulům a členům ukládá nebývale tvrdá kázeňská pravidla, která mají zaručit úspěch v boji. Příklad těchto pravidel, týkající se dělení válečné kořisti, přináší třetí úryvek, uvedený na počátku našeho příspěvku. Ukazuje, jak se řád odvolává na starozákonní koncepci Božího zákona. Uvádí totiž biblický příklad ztráty Boží přízně z knihy Jozue, která postihla starozákonní Izrael, když po dobytí Jericha došlo v jeho řadách k porušení Božího příkazu o klatbě nad kořisti. Podrobný výklad událostí nalezneme v monografii Petra Čorneje: Jan Žižka. Život a doba husitského válečníka. (Praha 2019, s. 489 a dál).

Bohdan Kaňák

PhDr. Ludmila Peřinová, Ph.D. je muzikoložka a hudební pedagožka vyučující na Konzervatoři v Českých Budějovicích a ZUŠ O. Nedbala v Táboře, dříve též na Jihočeské univerzitě. Ve své publikační práci se zaměřuje převážně na osobnosti české hudby a kultury první poloviny 20. století. Z knižních titulů možno jmenovat *Vítězslav Novák - Rozhovory u klavíru (2019)* nebo *Táborský rodák Oskar Nedbal (2021)*. Ludmila Peřinová působí v Ústavu pro propagaci díla a odkazu V. Nováka v Kamenici nad Lipou a ve spolku Hadasa, který pečuje o odkaz židovské minority na Táborsku. Od mládí píše poezii, knižně vydala sbírky *Noční bdění (2018)* a *Mořská Odyssea (2022)*. Věnuje se koncertnímu zpěvu, uměleckému přednesu a tvorbě komponovaných pořadů slova a hudby.

Zprávy

VELIKONOČNÍ KONCERT
SMÍŠENÉHO SBORU

Canti di Praga

STŘEDA 12. DUBNA 2023
19:30 hodin

Kostel sv. Václava Na Zderaze
Nové Město, Praha 2

NA PROGRAMU

A. DVOŘÁK MŠE D DUR, LUŽANSKÁ
DÁLE
F. POULENC
A. TUČAPSKÝ

DIRIGUJE
JAN SVEJKOVSKÝ

DOPROVÁZÍ
JAN KALFUS

Vstupné 150/100 Kč

Sbírka na studijní fond Dr. Karla Farského

Chtěli bychom upozornit, že se v rámci celocírkevních sbírek 2023 na Hod Boží velikonoční uskuteční sbírka na studijní fond Dr. Karla Farského.

Účet sbírky: KB 43-570420277 / 0100 VS: 8 + čtyřmístné číslo NO či diecéze.
red

Velikonoční pozvánky do kostela sv. Václava na Zderaze, Resslova 6, Praha 2

Bohoslužebné obřady se budou konat od Zeleného čtvrtka do Hodu Božího velikonočního

- 6.4. Zelený čtvrtek v 17 hodin - biblická večere,
- 7.4. Velký pátek v 17 hodin - pašije u kříže,
- 8.4. Bílá sobota v 17 hodin - křestní obřad
- 9.4. Boží hod velikonoční v 10 hodin - bohoslužba s večerí Páně

Srdečně zveme k účasti,

rada starších

PRO DĚTI A MLÁDEŽ

Vjezd do Jeruzaléma

Poslední postní neděli si připomínáme Ježíšův vjezd do Jeruzaléma na oslátku. Jistě již tušíte, že vaším úkolem bude najít pět rozdílů mezi oběma obrázky.

(Řešení z minulého čísla:
Kdo věří ve mne.)

Jana Krajčříková

Archeologie a soudobá společnost

V rámci dialogu vědy a víry, jehož jarní setkání se uskuteční v Husově sboru v Litomyšli na Touloucově náměstí v sobotu 15. dubna od 10 hodin, se budeme zabývat tématem „Archeologie v soudobé společnosti“. Po biblickém uvedení Mgr. Lukášem Štursou, Ph.D., nás bude čekat hlavní přednáška manželské dvojice archeologů Mgr. Michaely a Mgr. Matěje Kmoškových na dané téma. Manželé Kmoškovi jsou pracovníky Archeologického ústavu AV ČR v Brně a vedle obecnějších otázek týkajících se místa archeologie v dnešní společnosti se můžete těšit i na přiblížení specifické oblasti jejich práce, kterou je pobyt starověkých římských jednotek na našem území a jejich kontakt s tehdejšími zdejšími obyvateli. Přírodovědce pak jistě bude zajímat i využití moderních přírodovědných metod v archeologii. Po diskusi k tématu bude následovat jednoduchý oběd a po něm ještě rozhovor na další volná zajímavá témata z oblasti dialogu vědy a víry. V případě pěkného počasí uskutečneme i malou procházku po Litomyšli. Srdečně zveme všechny zájemce. Kvůli zajištění dostatečného občerstvení (případně i noclehu) se prosím hlase na: stepan.klasek@ccsh.cz

Štěpán Klásek

Seminář v rámci Týdnů proti rasismu

Křesťanství je pokladnicí příběhů o lidských právech

Dodržování lidských práv je v poslední době velkým tématem, objevují se různé formy diskriminace. K tomuto tématu uspořádala Českobratrská církev evangelická seminář v prostorách Senátu pod záštitou jejího předsedy Miloše Vystrčila. Seminář v rámci Týdnů proti rasismu nesl název Nestůj stranou.

Pavel Hošek, kazatel Církve bratrské, spisovatel a šéf katedry religionistiky na Evangelické teologické fakultě UK označil název akce za symbolický: „Celá myšlenka lidských práv je o tom, proč nestát stranou.“ Za všeobecně uznávaný základ tématu považuje první větu Všeobecné deklarace lidských práv, kterou schválila OSN v roce 1948. Stojí na skutečnosti, že všichni lidé rodí se svobodní a sobě rovni co do důstojnosti a práv. Jsou nadáni rozumem a svědomím a mají spolu jednat v duchu bratrství. Proč by podle něj měla být lidská práva závazná pro všechny, když lidová moudrost praví, nehas, co tě nepálí? „Bůh je definován jako ochránce vdov, cizinců a sirotků. Každý člověk je nadaný nezrcitelnou důstojností, i cizinec, i uprchlík, i gay... Věřit znamená spoléhat, že všichni lidé jsou bratři a sestry. Že jsou milované Boží děti. Proto nestůjme stranou,“ vyzval kazatel.

Když je člověk diskriminován z mnoha stran

David Tišer, romský aktivista a zakladatel Ara Art, vystoupil s tématem Vícečetná diskriminace. Aktivista založil neziskovou organizaci Ara Art před deseti lety. „Obcházel jsem romské organizace, aby se věnovaly romskému LGBT tématu, a narazil jsem na to, že nikdo se do toho nechtěl pustit,“ vysvětlil. Komunita romské LBGT totiž zažívá vícečetnou diskriminaci. Tomu se věnuje takzvaná intersekcionalita, studium systémů společenských identit, které se překrývají, zároveň mohou vyvolávat diskriminaci – lidé mohou být diskriminováni kvůli několika společenským faktorům najednou. Příklad u komunity LGBT Romů: v majoritní společnosti jsou diskriminováni, že jsou Romové, v romské, že jsou LGBT a v LGBT, že jsou Romové...

„Jsou ale i mnohem majoritnější příklady vícečetné diskriminace – třeba ženy nad 50 let při hledání zaměstnání. Žena je na pracovním trhu diskriminována kvůli očekávané péči o rodinu a zároveň kvůli vyššímu věku. Do podobné situace se pak může dostat skoro každý,“ upozornil Tišer.

Lhostejnost není normální

Vítězslav Vurst, duchovní Církve adventistů sedmého dne a lidskoprávní aktivista, který spoluzakládal a je čestným předsedou Ceny Michala Veliška, připomněl příběh kameramana Michala Veliška, který pomohl na Karlově náměstí napadené ženě a útočník jej usmrtil.

Cena po něm pojmenovaná vznikla podle Vursta jako reakce na jakýsi dobový komentář k situaci, že člověk má nejprve zjistit, zda mu nehrozí nebezpečí, než začne pomáhat – což je vlastně popření principu Nestůj stranou. Cena je udělována lidem, co nejsou profesionálové, smyslem je oceňovat nelhostejnost, odvahu, statečnost. „Nelhostejnost by měla být součástí našeho života, měla by být normální,“ uvedl. Děti většinou bývají přirozeně odvážné.

Citoval výzkum, koho lidé jmenovali na dotaz, kdo jsou hrdinové minulosti. Byli to Jan Hus, Jan Palach, Václav Havel i Michal Velišek. Na dotaz, koho považují za hrdiny současnosti, většina lidí přiznala – nevím. Jen 17 % lidí přiznalo, že sami se považují za odvážné, odvaha není společenské téma. „Zastávat se slabších by nemělo být považováno za odvahu, ale za standard. S odvahou se učíme pracovat celý život,“ uvedl Vurst. Odvaha není bezzubá statečnost, je to odvaha udělat krok.

Duchovní a aktivista Mikuláš Vymětal na semináři představil knihy, které s tématem souvisejí a jichž je spoluautorem – publikaci Svobodní a sobě rovni, 33 let českého helsinského výboru a Rovni co do důstojnosti a práv, Mezinárodní dny proti rasismu v České republice.

Nestůjme stranou

Další konkrétní příklady těch, kdo v současné době prokázali potřebnou odvahu, přinesl program odpolední části semináře, a to formou krátkých výpovědí: například evangelického duchovního Benjamin Rolla – zakladatele skupinky aktivistů znepokojené neblahým vývojem v naší republice, nyní již zavedené organizace Milion chvil pro demokracii, která dokázala pootočit kormidlem české politiky, či slovenské evangelické farářky Anny Polckové s otevřeným přístupem k Romům a LGBT komunitě: „Mnozí kolegové mi říkají, že mi drží palce – ale nepřidají se ke mně. Jednou jsem v rozhovoru pro rozhlas uvedla, že kdyby Ježíš přišel znovu na zem, možná by přišel jako gay nebo romská žena či nechtěné dítě – a moji biskupové mě vyzvali, abych zvážila své působení ve funkci. Zvážila jsem, zůstala jsem...“

Někdy je potřeba k odvaze přidat i houževnatost a trpělivost, jak ukázal případ známé kauzy zrušení vepřína v Letech v sousedství někdejšího koncentračního tábora, o němž se po dlouhá léta zasazoval Jozef Miker, bývalý horník a aktivista. Ani dnes nestojí stranou – pomáhá s převozem ukrajinských Romů, vaří jídlo pro bezdomovce...

Reakcí na nespravedlnost, zoufalství a absurditu související s životem na periferii, ať již třetího světa, v ČR či ve smyslu odchodu z válečných oblastí, může být i umění, potažmo poezie, jak názornou ukázkou předvedl Robert Netuka, představitel neotřelých strhujících slam poetry. „Člověče, no tak, nezlob se a házej kostkou, je třeba hodit šestku, aby nestal ses troskou, ale skončil. Třeba ve Švédsku. Je třeba házet třikrát, i kdyby to bylo nastokrát. Je třeba vyhrát, panáčku, všichni jsou už v domečku, všichni jsou už v Německu, auf Wiedersehen, já tam taky jdu... Na tobě bohužel úplně nezáleží, že štěstí, národ, moc a systém je to, oč tu hlavně běží, že seš jen figurka, kterou holt potká buď nový život, bída nebo kulka...“

Seminář zakončila slova povzbuzení z úst předsedy senátu Miloše Vystrčila a vyhlášení výsledků studentské soutěže za účasti partnerů Post Bellum a Nadace Albatros.

Podrobnější zprávu ze semináře přineseme v magazínovém čísle s tématem menšin, které vychází v září 2023.

Tereza Zavadilová a Klára Matoušová

